

A vegyi anyagok és növényvédő szerek jelentősége és szabályozásának változása

Pál János – témavezető
Levegő Munkacsoport

Pécs, 2008. március 28.

A szekció főbb témái

- A mesterséges vegyi anyagok elterjedésének főbb problémái (kb.10 p.)
- Az új uniós vegyi anyag-szabályozás (REACH) főbb elemei (kb. 5-10 p.)
- A vegyszeres növényvédelem problémái, peszticidmaradványok az élelmiszerekben (kb. 10-20 p.)
- A növényvédő szerek most alakuló uniós szabályozása (kb. 10 p.)
- Lehetőségek (lobbimunka, egyéni szokások) (kb. 5-10 p.)
- Kérdések, javaslatok

Pécs, 2008. március 28.

Problémák

- Nem vizsgált egészségügyi/környezeti hatások
- Átlageurópai 300 mesterséges anyag
- Nincs lehetőség a szervezet tisztítására
- Későn észleljük a problémákat
- Munkahelyi megbetegedések 18-30%-át okozzák
- Összes megbetegedés 2,5-25 %-áért felelősek
- Az érdeklődés középpontjába került vegyületcsoportok:
 - égésgátlók PBDE
 - műanyagadalékok ftalátok és BPA
 - vízlepergető és egyéb ipari segédanyag PFOA

Pécs, 2008. március 28.

Lehetséges egészségügyi hatások

- Mérgező
- Rákkeltő, mutagén
- Bioakkumulatív
- Hormonális hatás
- Idegrendszerkárosító
- Nemi szervrendszert károsító (reprotoxikus)
- Magzatkárosító

Pécs, 2008. március 28.

REACH

A vegyi anyagok bejegyzése, értékelése, engedélyezése **és felhasználásának korlátozása**

Registration, Evaluation, Authorisation and Restriction of Chemical substances

A második olvasatban született döntés 2006 decemberében.

2007. június 1.

Új uniós szerv: Európai Vegyi Ügynökség

REACH

- Célja az emberi egészség és a környezet védelme (versenyképesség)
- Megfordít felelősséget
(iparnak kell bizonyítani ártatlanságot, ő felel a vegyi anyagért)
- 11 év alatt végeznek a felhasznált vegyi anyagok vizsgálatával
- Brit-magyar javaslat az "egy anyag - egy bejegyzés" (OSOR)
- A szabályozás a legnagyobb volumenben használt 30 ezer anyagot érinti (a mintegy 100 ezerből)
- tervet várnak a legveszélyesebb anyagok kiváltására
- Felülvizsgálat 6 év múlva – döntés arról, hogy a hormonhatású anyagok milyen veszélyességi kategóriába kerüljenek

Növényvédelem problémái

- Nem csak a célszervezetet pusztítja
- Esetenként lassú lebomlás, bioakkumuláció
- Víz-, lég- és talajszennyezés
- Szermaradvány az élelmiszerekben
- Akut toxicitás
- Ideg-, immun-, hormonrendszer károsító anyagok
- Kockázatos adalékok (pl. gázolaj)
- Rákkeltő, mutagén, magzatkárosító hatások
- Gyors elavulás

Növényvédő szerek az élelmiszerekben

- Az élelmiszerek jelentős része kimutathatóan tartalmaz permetszereket.
- Egyre gyakoribb a többszörös szennyezettség (>5 hatóanyag, ~5%)
- Egyes hatóanyagok vizsgálata nem megoldott.
- A határértékek nem nyújtanak kellő védelmet.
- A hatóanyagok egészségügyi hatásainak vizsgálata nem elégséges.

Növényvédő szerek az élelmiszerekben

- A hazai vizsgálatokat az MgSzH végzi (www.ontsz.hu).
- Éves jelentések és kampányok értékelése.
- A laborhálózat minősége:
 - Európai viszonylatban jónak mondható, az elavult géppark ellenére (2006-os összeurópai felmérés alapján a 128 résztvevő laborból a hazaiak a 7., 8., 9., 13., 26., 29. ill. 31. helyeket szerezték meg)
- Mintavételek a termőterületen, a határállomásokon és az elárúsító helyeken is (külön értékelik az importárúkat, elemzik a bébi- és más feldolgozott élelmiszereket is)
- 53 kultúraféleségen, 160 különböző hatóanyagra (mintegy 400 engedélyezett az EU-ban)

Mintaszámok

	Minta-szám	Vizsgálati szám	Hatósági minták %-a	
Piaci	1 061	50 778	39,0	
Termőhelyi	737	35 980	20,1	
Export	38	567	1,0	
Összes hazai	1 836	87 325	61,0	
Import	1 420	81 660	39,0	
EU monitoring	134	5 703	3,6	
Feldolgozott	266	14 037	7,3	
Összes	3 656	188 725		

Hazai termékek

- Szennyezett minták aránya: 37,7% (2005), 41,9% (2006), 33,6% (2007)
- Kifogásolható/határérték feletti: 1,5%, 5,7%, 1,2%
- Feldolgozott termékek: 20,4% (2006), 35,5% (2007)
- Bébiétel: 18,8 (2006)

- Legszennyezettebb termékek: alma, körte, bogyósok, saláta, szőlő
- Általában szermaradványmentesek: torma, hagyma, görögdinnye, zöldborsó

Import termékek

- Szennyezett minták aránya: 53% (2004), 62% (2005), 72% (2006), 73%
- Legszennyezettebb termékek: citrusfélék, szőlő, körte, alma, barack...
- Kevésbé szennyezettek: zöldbab, dinnyék, cseresznye, fűszerek

- Gyakori a többszörös szermaradvány: pl. import csemege-szőlő 9-féle
- Unió vizsgálatok során találtak 1 mintában ~20 hatóanyagot is.

Új uniós szabályozás készül

- Rendelet a növényvédő szerek engedélyezéséről
 - Irányelv a növényvédő szerek fenntartható használatáról
 - Stratégia a növényvédő szerek fenntartható használatáról
- Az új szabályozás elsődleges célja az emberi egészség és környezet fokozott védelme és a fenntartható növényvédelmi gyakorlat kialakítása.

Új uniós szabályozás készül

- Létrehozása a Bizottság kezdeményezésére, az EP és a Tanács egymás mellett dolgozásának eredményeként.
- Az EP első olvasatban már szavazott – összességében kedvezően, de elvetette a növényvédőszer-adót, a szigorú permetszerhasználat-csökkentési célt, és a helyi lakosság a permetezéseket megelőző kötelező tájékoztatását.
- A Tanács ragaszkodik a 3 zónás rendszerhez, és más szigorításokat is ellenez.
- Hazánk Tanácsi képviselői jellemzően a szigorítások ellen lépnek fel, de a 3-as zónarendszert támadják.
- Az EP-ben a témával foglalkozó képviselőink hozzáállása összességében talán pozitív.

Új uniós szabályozás készül

Rendelet a növényvédő szerek engedélyezéséről

Elvárásaink:

- A leginkább veszélyes anyagok használatának beszüntetése
- Az érzékeny csoportok fokozott védelme
- Racionális zónarendszer kialakítása
- Átlátható rendszer kialakítása

Új uniós szabályozás készül

Irányelv a növényvédő szerek fenntartható használatáról

Elvárásaink:

- Növényvédőszer-használat csökkentési célok és határidők meghatározása
- Integrált növényvédelem terjesztése
- Légi permetezés minél szigorúbb korlátozása
- Növényvédő szer adók bevezetése
- Szigorú hulladékkezelés
- Nyilvános programok, társadalom bevonása

Új uniós szabályozás készül

- Létrehozása a Bizottság kezdeményezésére, az EP és a Tanács egymás mellett dolgozásának eredményeként.
- Az EP első olvasatban már szavazott – összességében kedvezően, de elvetette a növényvédőszer-adót, a szigorú permetszerhasználat-csökkentési célt, és a helyi lakosság a permetezéseket megelőző kötelező tájékoztatását.
- A Tanács ragaszkodik a 3 zónás rendszerhez, és más szigorításokat is ellenez.
- Hazánk Tanácsi képviselői jellemzően a szigorítások ellen lépnek fel, de a 3-as zónarendszert támadják.
- Az EP-ben a témával foglalkozó képviselőink hozzáállása összességében talán pozitív.

Mit tehetünk?

Online infó és lobbizás:

Online infó és akcióoldal – Pesticide Action Network: Levél az uniós döntéshozóknak: www.pesticidewatch.eu

Francia kezdeményezés: Permetszermentes hét (2008. IV. 20-30.)
www.semaine-sans-pesticides.com

Levegő Munkacsoport – MTVSZ: www.vegypressio.hu

Mit tehetünk?

Online infó és lobbizás:

Növényvédő szerek hatása - Pesticide Action Network:
www.pesticideinfo.org

Vegyianyagok mindennapjainkban – Environmental Working Group
www.ewg.org

REACH – EEB, GP, FoE...: www.chemicalreaction.org

Mit tehetünk?

Vegyianyag hírlévlél: reach@levego.hu

Levegő Munkacsoport vegyi témái: www.levego.hu/vegianyag

Légszennyezés/környezetszennyezés: www.tiszta.levego.hu

Más a témával foglalkozó hazai szervezetek:
MTVSZ, Tudatos vásárlók Egyesülete, Greenpeace, WWF,
Környezettudományi Központ, REFLEX, EMLA, MME, ...

Kiadványaink

A honlapon elérhetőek (és részben az irodánkban átvehetőek):

Mit tehetünk?

- A természetes anyagok előnyben részesítése.
- Kimozdulás a lakásból, szellőztetés.
- Új holmik lemosása.
- Kevésbé feldolgozott, ill. adalékmentes élelmiszerek vásárlása.
- Saját, öko, (integrált) zöldség-gyümölcsök fogyasztása, azok alapos megmosása.
- A hazai szezonális termékek preferálása.
- Különös odafigyelés a saláta és a bogyósok fogyasztása esetén.

Levegő Munkacsoport

Pécs, 2008. március 28.

Köszönöm
a megtisztelő figyelmet!

Pál János / Levegő Munkacsoport

Cím: 1075 Budapest Károly krt. 3/a

Tel: (1) 411-0509, (1) 411-0510

E-mail: janos@levego.hu

Honlap: www.levego.hu

Levegő Munkacsoport

Pécs, 2008. március 28.